

Motion till riksdagen 2020/21:736

av **Josef Fransson (SD)**

Integritet på nätet och nätjättarnas växande makt

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda regleringar av nätföretag med monopolliknande ställning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge en myndighet ansvar för att vägleda Sveriges medborgare vad gäller insamling av personliga data och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

De större digitala medietjänsterna så som Facebook, Google, Twitter, Instagram, Youtube, Tiktok med flera är idag lika självklara som infrastruktur till kommunikation som de gamla kopparledningarna för telefonnätet en gång i tiden var. Då flera av dessa har en monopolliknande ställning menar jag att det är fullt rimligt att samhället och politiken bejakar medborgarnas intresse och ställer krav på hur dessa verkar genom väl avvägda regleringar. Jag vill dock understryka att jag inte tar lätt på att reglera privata nätföretags verksamhet och menar att detta ska användas med stor varsamhet. Det är dock centralt att inte överlåta till privata företag att hantera yttrandefrihetens gränser vad gäller opinionsbildning utifrån deras egna kommersiella intressen eller åsikter, eller för den delen påtryckningar från särintressen. Att globala mediejättar tar ställning för eller emot politiker, partier eller specifika åsikter och öppet eller i det dolda gynnar eller missgynnar dessa med algoritmer och godtyckliga regeltillämpning är ett växande demokratiskt problem som jag menar är fullt rimligt att motverka genom regleringar.

Deplattformering och avstängning

Deplattformering betyder att man hindrar en person att framföra sina budskap genom att hindra att en plattform fyller sin funktion eller stänga av eller neka tillträde till den-

samma. Det är övertydligt hur vissa åsikter eller personer systematiskt missgynnas av algoritmerna och blir mer svårtillgängliga. Det förekommer också att kända opinionsbildare blir nekade att köpa annonsplats. Kända opinionsbildare och satirkonton har på senare tid till och med blivit avstängda på väldigt märkliga grunder. Det förekommer också att kända opinionsbildare blir nekade att köpa annonsplats.

Även privatpersoner drabbas allt oftare av interventioner från nätplattformarna som stänger av personer eller avpublicera material som enligt dem själva inte lever upp till reglerna. Detta sker dock med en stor portion godtycke och möjligheten att få sin sak prövad är i princip obefintlig. De flesta anser nog att nätplattformarna ska jobba mot att plattformarna kan användas för till exempel mobbning och trakasserier. Likaså kan nog de flesta acceptera att plattformarna själva ska kunna välja bort att användarna exponeras för material med våldsam eller pornografisk karaktär. Det blir dock djupt problematiskt när plattformarna undertrycker och censurerar vissa åsikter.

Mediejättarnas förehavanden vad gäller begränsningar i yttrandefriheten sker oftast med politikens, eller delar av politikens, goda minne och i värsta fall är politiken till och med pådrivande. I Sverige har vi bland annat kunnat se hur regeringen inför valet 2018 uttalade krav på Facebook att agera mot så kallat "hat och hot" och "fake news", vilket givetvis öppnar för ett stort godtycke beaktat hur begreppen används i den allmänna debatten. Man skulle kunna argumentera för att politiken indirekt använder plattformarna för att realisera styrning av propagandaflödet på ett sätt som våra grundlagar annars knappast tillåtit.

En vital demokrati kräver en livskraftig yttrandefrihet och att styra över åsiktsbildningen är inget vi ska överlåta till privata företag. Att sätta gränser för yttrandefriheten ska alltid ske med stor återhållsamhet och på principiell grund och kan i en demokrati endast åligga demokratiskt valda där folket har möjlighet till ansvarsutkrävande. Efterlevnad av dessa lagar kan i en rättsstat endast utkrävas av ett rättsväsende där man som enskild har möjlighet att överklaga. Utifrån det ovan anförda menar jag att en utredning ska tillsättas för att återkomma med förslag på konkreta åtgärder.

Möjligheten till anonymitet på nätet är en självklar och viktig del av yttrandefriheten. De flesta som vill delta i opinionsbildningen har dock inget intresse av anonymitet och det finns relativt enkla tekniska hjälpmedel för att tillkännage sin identitet digitalt. Jag menar att om man uppträder öppet och i egen person bör det i princip vara olagligt för nätföretagen att censurera och stänga av användare. Jag menar därför att det bör åläggas en utredning att titta på vad som kan göras för att minimera nättjänsternas interventioner i detta avseende, värna yttrandefriheten och säkra en likabehandling av alla medborgare.

Integritet

I den digitala tidsåldern vi befinner oss i har vi konsumenter istället blivit varor genom att data om oss användare av nättjänster samlas in och säljs vidare, primärt för riktad marknadsföring. De flesta av oss har upplevt hur man söker på Google efter en produkt för att minuten efter få reklam för denna eller en liknande produkt på någon webbsida. Detta är dock bara en typ av datainsamling. Insamling av var du hela tiden befinner dig är en annan. Exakt vilka appar och nättjänster som samlar data om dig, vad för data som företagen samlar in, hur den samlas in och hur den sedan används är för den genomsnittlige konsumenten mycket svårt att hålla koll på om det ens i alla fall är möjligt. Här

menar jag att det är nödvändigt att skapa transparens så att det ska bli enkelt att välja vilka delar av sitt liv man är villig att ge bort till nätföretagen. Jag betraktar det som orimligt svårt att användarna ska kunna sätta sig in i allt det finstilla och förstå exakt vad man medger för datainsamling om sig. Regleringar på området bör noggrant utredas och en myndighet bör få ett tydligt ansvar att vägleda Sveriges medborgare i dessa frågor.

Josef Fransson (SD)